

PO GRONCHIJEVEM OBISKU V SOVJETSKI RUSIJI

NAMESTO VOJNE Z OROŽJEM MIRNA TEKMA IDEJ

Bistvene spremembe v odnosih moči v svetu - Edino razorožitev družji vzhod in zapad

Vsem je še v spominu, s kolikimi težavami je bilo združeno potovanje, ki ga je predsednik Italijanske republike bil sklenil opraviti v Sovjetski zvezi. Proti obisku so se izjavili desničarji v sami Kršč. demokraciji in različna so bila mnenja tudi v cerkvenih krogih.

Ko je vlada že bila sklenila, da odpotuje Giovanni Gronchi z ženo in sinom v Moskvo, in je o tem govorila že vsa mednarodna javnost, se je iznenada vzdignil kardinal Ottaviani ter obsodil tiste voditelje, ki »se smatrajo za kristjane«, a hite stiskati roke in se klanjati »morilcem« krščanskih narodov in ljudi.

»Kako moremo pozivati ljudstvo na boj proti komunizmu«, so si rekli nasprotniki potovanja, »ako se istočasno katoliški državni poglavar Italije nekako brati s Hruščevom in tovariši, čeprav so zatrli v krvi vstajo na Madžarskem in preganjajo, kjer le morejo, vsako vero in Cerkev?«

In strah pred komunizmom je bil zares glavni nagib, da so milijonske množice v Italiji glasovale za Kršč. demokracijo, čeprav niso bile vpisane v stranko in večkrat niso bile niti katoliškega mišljenja. Če zdaj možje, kot so Gronchi, Segni in Pella, sklepajo z boljševiki prijateljstvo, je to znak, da je komunistična nevarnost minula. Zakaj naj bi zdaj navadni ljudje v Italiji ravnali drugače kot demokrščanski voditelji? Če je treba, lahko iz tega ali drugega vzroka glasujejo namesto za demokristjane za — komuniste, čeprav se tudi z njihovim življenjskim nazorom ne strinjajo.

ZAKAJ JE SEL GRONCHI NA OBISK?

V tem umovanju je vsekakor precej resnice. Nova politika bi utegnila res odvzeti Kršč. demokraciji precej volivcev in Gronchi se kot bister človek tega prav gotovo zaveda. Zakaj se je navzlic temu odločil sprejeti vabilo Nikite Hruščeva in iti na obisk v Moskvo?

Zato, ker so se zadnje čase razmere v svetu temeljito predrugačile in ker so za stran tega tudi do malega vse druge zapadne države, zlasti Velika Britanija in Amerika, korenito spremenile svojo zunanjo politiko, česar Italija ni smela in ni mogla prezreti.

Eisenhower je prišel, kot znano, na oblast s prav ostrim protikomunističnim programom. Njegov zunanji minister Foster Dulles je trdil, da je dolžnost Amerike ne le **zajeziti nadaljnje širjenje sovjetske oblasti v svetu**, temveč delati z vsemi silami tudi na to, da se polagoma **osvobode** tisti narodi, ki ječe onkraj železne zavese v komuni-

stičnem suženjstvu. Mislil je med drugim tudi na Madžarsko. Prvi korak naj bi bilo združenje obeh Nemčij v enotno državo, ki naj bi se izvršilo s svobodnim, demokratičnim ljudskim glasovanjem.

ODNOS MOČI SE JE SPREMENIL

Na kaj sta Eisenhower in Dulles oslanjala to svojo politiko in katerih sredstev sta se posluževala? Izhodišče je bilo, da je tedaj Amerika bila, kot so vsi priznavali, najbogatejša država na svetu in da je povrh **edino ona imela na razpolago jedrsko orožje**, s katerim bi bila lahko zdrobila v prah Sovjetsko zvezo, obdano od vseh strani z vencem ameriških vojaških oporišč.

Churchill je tedaj izjavil, da sloni vsa varnost zapadnega sveta na atomski bombi. Napovedal pa je, da bo v par letih tudi Rusija imela isto strašno orožje. Amerika bi bila lahko izkoristila svojo premoč s tem, da napove Sovjetski zvezi vojno, a tega ni mogla storiti, ker so bila vsa ljudstva na svetu, in tudi ameriško, odločno nasprotna novemu svetovnemu klanju.

Medtem je pa Rusija res prišla do svojih jedrskih bomb, ki so postale v kratkem enakovredne ameriškim, in njeni znanstveniki so izumili zatem strašne prekomorske

vodljive izstrelke, katere bi Rusi lahko s pritiskom na gumb zagnali iz Moskve čez ocean ter spremenili v prah in pepel ameriška velemesta in industrijska središča.

POSLEDICA IZUMOV

Da to niso bile le baharije, so Rusi dokazali z dejanji. Njihovi znanstveniki so poglani v vesoljstvo razne sputnike in iunike, ki so izzvali velikansko začudenje in občudovanje po vsem svetu ter izpričali, kako je Rusija na važnih področjih fizike in tehnike **posekala Ameriko**. To so priznali sami ameriški učenjaki pred vso mednarodno javnostjo.

Vsakega človeka z ulice je pa v Ameriki stvar obenem pretresla do duše: od širnih oceanov obdane Združene države so imele namreč v vsej svoji zgodovini občutek, da **jih nihče ne more od zunaj napasti**. Ruski izumi so naredili tej zavesti varnosti za vselej konec. Strašen udarec za ameriški narodni in državni ponos!

Poleg tega so prihajale v Ameriko čedalje prepričljivejše vesti, da se Rusija tudi gospodarsko krepi. Saj je prvič v svoji zgodovini prodrla v petrolejsko področje Srednjega vzhoda, se začela gospodarsko uveljavljati v Južni Ameriki ter dajati posojila zaostalim afriškimi in azijskim narodom.

Na novih potih

OBA NACELNO NEPOPUSTLJIVA

S svojim potovanjem v Rusijo Gronchi ni škodoval Italiji, ampak ji samò koristil. Če bi bil ostal doma, bi bila Italija v očeh svetovne javnosti zunanjepolitično brezpomembna država, ki le sprejema na znanje sklepe velesil, ne da bi pri tem imela kaj odločati. Tako pa je bila te dni obrnjena na Italijo pozornost vsega sveta.

Hruščev je v razgovorih in izjavah čvrsto vztrajal pri svojih idejah. Gronchiju in Pelli je odkrito rekel, kar misli: Nemčija mora ostati razdeljena v dve državi. To je posledica njenega poraza v zadnji vojni. Nemci so spočetka prodrli do Leningrada in Stalingrada, a na kraju so Rusi zasedli Berlin. Sedaj naj Nemci vzamejo na znanje posledice svoje napadalnosti.

Gronchi in Pella sta te nazore Hruščeva brez pridržkov odklonila, čeprav je tudi njima jasno, da je združitve obeh Nemčij za sedaj **nelzvedljiva**. Tako sta ravnala, ker sta hotela biti zvesta zapadnim zaveznikom. Takisto sta odločno branila stališče zapada v vprašanju Berlina.

RADIO TRST A

Nedelja, 14. februarja, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski narodni motivi; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 12.00 Vera in naš čas; 15.20 Slovenska zborovska glasba; 17.00 »Stolp nad košnjakom«, igra v 3 dej., (Vittorio Calvino - Franc Jeza). Igrajo člani SG v Trstu. 21.00 Pesniki in njih stvaritve: Aleksej Koljcov (Vinko Beličič); 21.25 Poje »Fantje na vasi«.

Ponedeljek, 15. februarja, ob: 18.00 Oddaja za najmlajše: »Male dame«, četrta slika (Luiza May Alcott - Nives Cechet - Franc Gašperlin). Igrajo člani RO; 20.00 Sportna tribuna; 20.30 Giancarlo Menotti: »Medium«, opera v dveh dejanjih. Orkester Italijanske Radiotelevizije. Približno ob 21. uri: »Opera, avtor in njegova doba«; 22.00 Mala literarna oddaja.

Torek, 16. februarja, ob: 18.00 Radijska univerza: Janko Košir: »Osnove sodobnega kmetijstva«; Ocena rodovitnosti tal; 18.10 Peter Iljič Cajkovski: Labodje jezero, op. 20 — suita iz baleta; 19.00 Sola in vzgoja: Milica Bregant: »Kako razvijemo otrokovo čustveno življenje«; 21.00 Ilustrirano predavanje: Mirko Javornik: Tuje jadro na obzorju; prigode morskih razbojnikov od praveka do danes: »Prstan Polikrata, somosilnika grških vodá«; 22.00 Umetnost in življenje: Dušan Pertot: »Svicansko kulturno pismo«; 22.15 Jugoslovanski skladatelji: Pavel Sivc (Payle Merku).

Sreda, 17. februarja, ob: 18.00 Z začarane police: Edvard Martinuzzi: »Otroci sreče«; 18.45 Kvintet Avsenik; 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. Milan Starc); 19.20 Pestra glasba; 21.00 »Koriolan«, drama v 5 dej. (William Shakespeare - Oton Zupančič). Igrajo člani RO.

Četrtek, 18. februarja, ob: 18.00 Radijska univerza: Franc Orožen: Življenje Babiloncev in Asircev: »Vsakdanji dan«; 18.10 Koncert harfistke Graziette Trost — Schubert: Momento musicale št. 3; Tournier: Tema na variacije; J. de la Presle: Le jardin Mouillé; Prokofiev: Preludij v C-duru; 18.30 Slovenske narodne pesmi; 19.00 Širimo obzorja: Drago Petkovšek: Vzori mladini: »Fred Banting, borec proti sladkorni bolezni«; 21.00 Obletnica tedna: Miran Pavlin: »215-letnica rojstva Alessandra Volte«. Približno ob 21.50: Iz sodobne književnosti: Josip Tavčar: Renzo Rosso in njegova knjiga »Zapeljevanje«.

Petek, 19. februarja, ob: 18.00 Lovski spomini Ivana Rudolfa: »Potegavščine«; 18.40 Ljubljanski vokalni kvartet; 19.00 Sestanek s poslušalkami; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 22.00 Znanost in tehnika: Aljoša Vesel: »Kako nastane avto«; 22.15 Koncert pianista Marjana Lipovška — Peričič: Sonatina; Milojevič: štiri skladbe, op. 23.

Sobota, 20. februarja, ob: 15.00 Koncert operne glasbe orkestra Italijanske Radiotelevizije iz Turina; 16.00 Dante Alighieri: Božanska komedija — Vice, 14. spev, pripravil Boris Tomazič, prevod Alojz Gradnik; 18.00 Radijska univerza: Miran Pavlin: Kemija razkriva zlorabe živil: »Živalske maščobe«; 19.00 Pisani balončki, radijski teatnik za najmlajše; 20.40 Zborovske skladbe tržaških avtorjev; 21.00 Obisk za Danijela, radijska drama (Alfio Valdarini - Saša Martelanc). Igrajo člani RO.

TEDENSKI KOLEDARČEK

14. februarja, **nedelja**: Valentin
15. februarja, **ponedeljek**: Jordan
16. februarja, **torek**: Danilo
17. februarja, **sreda**: Silvin
18. februarja, **četrtek**: Smiljan
19. februarja, **petek**: Miro
20. februarja, **sobota**: Leon

JEZUITI IN KOMUNISTI

Urednik jezuitskega obzornika La Civiltà Cattolica oče Antonio Messineo je bil, kot poroča angleški tednik Observer, povabljen na obisk v Sovjetsko Rusijo in nekatere druge države onkraj železne zavese. V Moskvi, Varšavo, Prago in Bukarešto bo odpotoval takoj po povratku Gronchija iz Rusije. Spremljal ga bo dr. Dario Spallone, ki je pripadnik Ital. komunistične stranke, član sovjetske Akademije znanosti, zdravnik rimskega ruskega veleposlaništva in obnem ondodnih očetov jezuitov.

Muhe Nikite Hruščeva

Gronchi je s spremstvom doživel v Moskvi stvari, kot jih ni še nikoli. Rusi, znani po svoji slovanski gostoljubnosti, so ga najprej sprejeli s toliko prisrčnostjo, da se je čutil kot doma. Kako sta se državnika človeško zblížala, je vidno že na sliki, kjer se drže pod pazduho v eni vrsti: Hruščev, Gronchijeva soproga, žena Hruščeva in Gronchi. Kot da so sorodniki ali stari prijatelji, a videli so se v resnici pred enim dnevom prvič v življenju.

Tak topel način občevanja spada tudi v politično taktiko, toda ko je Gronchi isti večer šel v gledališče gledat Čajkovskega balet: Labodje jezero z dovršenimi plesalkami, ga je tudi navadno občinstvo pozdravilo enako prisrčno. Stojte mu je nad 10 minut burno ploskalo. Casnikarji so napisali, da je bil Gronchi vidno presunjen.

Sale v Kremlju

Drugo jutro so se predstavniki obeh držav zbrali v Kremlju, kjer je stanoval Gronchi s spremstvom v nekdanjih carskih sobanah.

»Ali so gostje dobro spali?« je vprašal Hruščev. »Da!« je odvrnil Gronchi. »Ali ste imeli lepe sanje?« se je šalil Nikita. »Jaz nikoli ne sanjam.« — »Jaz pa sem mislil, da ste sanjali o lepih labodih.«

Pella je pripomnil, da je spal odlično, četudi je sinoči pil vodko. »Nasprotno, dragi minister, vodka je izvrstno uspavalno sredstvo!« — je odvrnil Hruščev.

Tako so letele šale sem in tja kot uvod v posvetovanja. Zares dovršena diplomatska

Umril je kardinal Stepinac

Ob zaključku lista nas je dosegla nepričakovana vest, da je iznenada umrl zagrebški nadškof kardinal Alojzij Stepinac. Pokojnik je postal znan po svetu ob kazenski obravnavi, ki se je l. 1946 vodila proti njemu, češ da je med vojno sodeloval s Pavelićem in se izneveril prisegi zvestobe do Jugoslavije. Obsojen je bil na 16 let ječe, a ker je zbolel, so ga oblastva l. 1951 izpustila iz ječe ter mu kot bivališče nakazala rojstno vas Krašič, kjer je stanoval v župnišču.

Stepinac je bil bolan na policitemiji (imel je preveč rdečih krvnih teles), v grob pa ga je spravila pljučnica. Njegovo smrt so žalobno oznanjali vernikom zvonovi vseh zagrebških cerkva. Naj mirno počiva v rodni zemlji!

Namesto vojne z orožjem mirna tekma idej

(Nadaljevanje s 1. strani)

RAZOROŽITEV JE »PROBLEM VSEH PROBLEMOV«

Kljub temu so pa Italijani in njihovi zapadni zavezniki, je poudaril Gronchi, v nekaterih stvareh popolnoma edini z Rusi; tako na priliko v vprašanju razorožitve: »Mi smo naklonjeni sleherni obliki razorožitve, samo da ima vse lastnosti in nudi vsa jamstva, da bo zares razorožitev. Rekel bi pa še rad, da je treba, če hočemo ta cilj doseči, utrditi v nas in širiti v vseh prepričanje, da raba orožja nima več smisla na na-

taktika! V takem nekako družinskem ozračju postanejo vsi veseli, politični razgovori tečejo gladko in sporazum je laže dosegljiv. Tako je bilo razpoloženje izpočetka.

Neprijetne strelice

Povsem drugačno je pa postalo vzdušje, ko je drugi dan Hruščev pričel med sprejemom na italijanskem veleposlaništvu zbadati gostitelje! »Kdo je več dosegel, Italija ali Sovjetska zveza?« je na primer vprašal nevljudno Gronchija. »Čigava zastava je na luni: italijanska ali ruska?«

Hruščev je nadalje javno vabil Gronchija in Pello naj se vpišeta v komunistično stranko: »Premislite dobro! Ne odlagajte, ne čakajte predolgo!« Na to dvomljivo duhovitost je Gronchi odgovoril, da ravno tako on Hruščeva vabi v svojo stranko, upajoč, da se ga bo dotaknila božja milost in spreobrnila.

Te Hruščeve strelice, ki jih je metal na Gronchija pred 700 gosti, bi bile lahko vse skvarile, da ni italijanski državni poglavar ohranil hladne krvi. Nikita Hruščev se k sreči pozneje ni sramoval prositi Gronchija za oproščenje!

De Gaullova metla

Zdaj, ko se je državnemu poglavarju posrečilo zadušiti vstajo nacionalističnih skrajnežev v Alžiriji in mu je parlament izglasoval za eno leto izredna pooblastila, je začelo na Francoskem veliko čiščenje. Najprej je De Gaulle spremenil vlado, iz katere je izločil vse nezanesljive ministre, med njimi tudi vojnega in notranjega. Odstranjen je bil takisto minister Soustelle, znani desničarski nacionalist, ki je igral veliko vlogo pri prvi alžirski vstaji 13. maja 1958, katera je spravila De Gaulle na oblast.

Tri člane nove vlade je predsednik republike poslal v Alžirijo, da preučijo položaj in mu sporoče imena oseb, ki so se mu uprli. Precej ljudi je že zaprtih, a ne še vsi krivci. Obenem je De Gaulle sklenil narediti red v vojski. Nazaj v Francijo so iz Alžirije odpoklicali 3 generale in 11 polkovnikov.

Cilj, ki ga zasleduje De Gaulle, je jasen: vojska se pod nobenim pogojem ne sme več mešati v politiko. Pokorna mora biti vladi in izvrševati njene ukaze. Le to je njena naloga in dolžnost. Položaj je danes tak, da bo De Gaulle v tem gotovo uspel.

ši zemlji, razen če nočemo z zemljo pognati v zrak obenem vse človeštvo.

»Mi nimamo namena«, je rekel še Gronchi, »druge preobračati k našim nazorom. Živeti hočemo drug poleg drugega, čeprav ostanemo ideološko oddaljeni: tako kot moreta dva moža hoditi vstric, lasi sta različnega mišljenja glede osnovnih življenjskih vprašanj«.

Italijanski in boljševiski državniki so se med razgovori v Moskvi večkrat prav krepko prijeli, a se naposled v izredni prisrčnosti poslovlili. Hruščev je prosil, naj mu oprostite, če je bil kdaj grob, in naj zastran tega ne bodo nanj hudi.

Minister Kreisky na potovanju

Medtem ko to pišemo, se nahaja avstrijski zunanji minister Bruno Kreisky v Londonu. Z njim je prišel podminister Gschnitzer, strokovnjak za Južno Tirolsko. Iz Londona bosta potovala v Pariz, nekoliko pozneje pa obiskala Varšavo, Bonn in — Beograd. Kaj je namen tega potovanja, je Kreisky pred odhodom javno razložil.

Svoj obisk v Londonu, Parizu in Bonnu, je dejal, namerava izkoristiti, da pouči državnike tudi o južnotirolskem vprašanju. To pomeni z drugimi besedami, da sta odposlanca dunajske vlade šla na pot z namenom, da pridobita v svoji borbi za nemško manjšino čimveč zaveznikov proti rimski vladi. Zunanja ministra Velike Britanije in Francije se najbrž ne bosta hotela zameriti Italiji in bosta zato le pazljivo poslušala, medtem ko je povsem drugačen položaj Zapadne Nemčije.

Kri ni voda

Adenauer je zaveden Nемец in zastran tega misli o južnotirolskem vprašanju ravno tako kot vsi Avstrijci in pripadniki same manjšine. Kadar mu bodo politične razmere dovoljevale, bo nemara še odločneje kot dunajska vlada nastopil proti italijanski politiki v Južnem Tirolu. Sele tedaj bodo nastale za Italijo prave težave.

Kako nepopustljivi so Avstrijci, se vidi že po tem, kaj je odgovoril Kreisky na vprašanje, ali ne misli zaradi Južnega Tirola potovati tudi v Rim. Ne, je dejal. Rad bi šel tja le k zaključnim pogajanjem o avtonomiji **bocenske pokrajine**, ne pa iz drugega povoda.

Osnovni pogoj za sporazum med Italijo in Avstrijo je potemtakem, da se pokrajina Bocen upravno oddvoji od italijanskega Trenta. Posebna avtonomija bi vrh tega morala biti tako urejena, da bi z njo bili zadovoljni tudi **prizadeti Južni Tirolci**.

Pogajanja v Beogradu

Ko prideta Kreisky in Gschnitzer v Beograd, je jasno, da bo govora tudi o koroških Slovencih in gradiščanskih Hrvatih. Jugoslavija bo zahtevala, naj **tudi Avstrija** izpolni obveznosti do narodnih manjšin, ki jih je vzela nase v mirovni pogodbi. Kar se namreč danes godi zlasti na Koroškem,

Beograjski nadškof Ujčić odlikovan

Maršal Tito je podelil msgr. Ujčiću, ki je te dni obhajal 80-letnico rojstva, red za zasluge za narod prve stopnje. Odlikovanje je izročil nadškofu v imenu predsednika republike minister Dobrivoje Radosavljević. V svojem govoru je naglasil, da si je msgr. Ujčić zlasti prizadeval, da bi se zboljšali odnosi med Cerkvijo in državo. Izrazil je željo, da bi se s sodelovanjem domačih škofov uredila še vsa nerešena vprašanja.

Msgr. Ujčić je odgovoril, da je z veseljem pomagal. »Kot duhovnik«, je dejal, »molim za napredek naše države«, želja tisočev in tisočev katoličanov pa je, da bi se med sv. stolico in Jugoslavijo obnovila pogajanja in uredili odnosi. Nov dokaz, kako gre zadnji čas politika maršala Tita za tem, da bi normaliziral razmerje do katoliške Cerkve.

je očitno gaženje najvažnejših določil mednarodne pogodbe, ki jo je Avstrija podpisala.

V Avstriji razsaja danes proti manjšinam divji nemški nacionalizem, ki prav nič ne zaostaja za hitlerizmom in je prava sramota za omikano državo, kot je Avstrija. Le sredstva so se tu pa tam spremenila. Duh pa je isti kot pod Hitlerjem!

Kako more dunajska vlada opravičiti, da ni do danes izvedla najvažnejših manjšinskih določb? Raznarodovanje se nasprotno z vsemi mogočimi zvijačami in neverjetnim socialnim pritiskom nadaljuje. Za to so odgovorni voditelji države, med njimi tudi Raab, Kreisky in Gschnitzer. Najprej naj naredo red v svoji državi, potem šele lahko z uspehom nastopijo proti krivicam v drugih deželah.

Največji jez na svetu

Reka Nil je bila v večtisočletni zgodovini Egipta zmerom življenjskega pomena za njegovo prebivalstvo. Blato, ki ga Nil vsako leto ob naraščanju svojih voda vrže čez bregove na polja, je bilo od nekdanj dragoceno gnojilo za poljedelstvo Egipta. Od Nila je vselej bila odvisna prehrana prebivalstva.

To velja še posebno dandanašnji, ko šteje Egipt že več ko 20 milijonov duš, ki se nezadržno in zelo hitro množe. V zadnjem stoletju se je število prebivalcev početrilo. Ker hrane v deželi primanjkuje, je Egipt prisiljen širiti obdelovalno zemljo tudi na doslej puščavske predele države, ki tvorijo približno dve tretjini vsega egiptovskega ozemlja. To je pa izvedljivo le z gradnjo jezov, ki kopičijo vodo v umetna jezera ter jo nato spuščajo po prekopih v neplodne pustinske kraje.

»Mož je nor«

Nič čudnega ni zato, da se je že v nemirnih dneh leta 1952 tudi Naser zelo zanimal za jezove. Sprejel je nekega strokovnjaka, ki mu je predložil silno drzen načrt. Pri Asuanu naj bi se preko Nila sezidal 5 kilometrov dolg in 110 m visok jez, ki bi nagromadil toliko vode, da bi se Nil spremenil na dolžini 600 km v ogromno jezero, se-gajoče v gorovje sosednega Sudana.

S tem vodovjem bi Egipt povečal svojo obdelovalno zemljo skoro za eno tretjino in lahko pridobil osemkrat več električne struje, kot je ima danes. To bi pomenilo pravo revolucijo v njegovem gospodarstvu. Ko so ljudje to slišali, so rekli: »Mož je nor!« Toda poseben odbor strokovnjakov je ugotovil, da je načrt izvedljiv, a da bi stal ogromnega denarja.

Politični pomen

Jez in stroji bi stali 576 milijard lir, vrh tega je potrebnih še 480 milijard za namakanje puščavske zemlje, za odškodnino prebivalcem, katerih vasi in mesta bi prišla pod vodo, in za zgradbo velike tovarne gnojil. Odškodnino bi Egipt moral plačati tudi Sudanu, ker bi umetno jezero segalo tudi na njegovo ozemlje.

Ljubljanski škof pri papežu

Naslednik msgr. Gregorja Rožmana škof Anton Vovk se nahaja v Rimu, kjer je bil 1. februarja sprejet od Janeza XXIII. Kot čujemo, bo pred povratkom v Ljubljano še enkrat govoril z vrhovnim poglavarjem Cerkve. Slovenskemu škofu, ki deluje v izredno težkih razmerah in je bil svoj čas, kot znano, pri Novem mestu dejansko napaden, želimo mnogo uspeha.

Ko je pred božičem postal ljubljanski škof, mu je zastopnik slovenske vlade k imenovanju čestital. Iz tega svet sklepa, da se odnosi med Cerkvijo in državo počasi boljšajo, kar mora vsak Slovenec le želeči.

OBMEJNI PROMET

Januarja meseca je prekoračilo državno mejo na Tržaškem s prepustnicami 366 tisoč oseb. Od teh 167 tisoč živi v Trstu, 199 tisoč jih je pa prišlo k nam iz Jugoslavije.

Pri tem nismo vzeli v poštev številnih zgodovinskih umetnin, izvečine krasnih templjev, ki so jih faraoni že od 17. stoletja pred Kristusom začeli zidati ob obalah Nila in bi zdaj zginili pod vodo. Če bi te dragocene spomenike hoteli prenesti drugam, bi to stalo težke milijarde, ki jih Egipt ne zmore.

Denar je sploh najtežje vprašanje, ki muči Naserja. Glavni vzrok, da se je pred leti sprl z zapadom, je bil ravno v tem, da so mu zapadnjaki bili obljubili za jez posojilo, a nato besedo snedli. Sovjetska Rusija je priložnost seveda politično izkoristila. Namesto od zapada je Naser dobil posojilo od Moskve, čeprav je v Egiptu komunistična stranka prepovedana in preganjana.

Ker je zadnje čase postajala tudi zunanja politika Naserja protikomunistična, so v Moskvi bili že na tem, da Egiptu ne dajo novih posojil. Toda Hruščev se je naposled premislil in v posebnem pismu Naserju obljubil poleg prvega tudi drugo posojilo, le da zmanjša vpliv zapadnjakov v Združeni arabski republiki.

Tako nastaja v Egiptu največji jez na svetu. Primerjati se da le z ogromnim umetnim jezerom, katero so Rusi sklenili ustvariti onkraj Urala v Sibiriji.

BRUNO CERNE

V tržaški bolnišnici je zadet od srčne kapi umrl časnikar Bruno Cerne. Pokojnik je sodeloval pri dnevniku Corriere di Trieste do njegove ukinitve in zanj pisal zlasti gospodarske članke. Kot Tržačana ga je zanimalo zlasti gospodarstvo rodne mesta, ki ga je obravnaval v neštetih člankih, v katerih sta prišli do izraza bistrost piščevega uma in trdno poznanje obravnavane snovi.

Dolgo je tudi vneto sodeloval v Fronti za neodvisnost, od katere se je pa skoraj povsem odmaknil, ko je leta 1958 med neodvisneži nastal globok razkol. Do Slovencev je bil povsem pravičen in zato ga bomo ohranili v dobrem spominu.

Družini in sorodnikom izrekamo globoko občuteno sožalje.

9 Tržaškega

Izredno hud mraz

Od konca prejšnjega tedna do torka je Trst in okolico zajel hud val mraza, ki ga toliko bolj občutimo, ker se mu je pridružila močna burja. Ta je pet dni pihala s povprečno hitrostjo okrog 60 km na uro, a posamezni sunki so dosegli tudi hitrost 120 km na uro. Po mestnih ulicah je precej razbitih strešnikov in zidnega ometa, ki jih je veter strgal s streh in z zidov. Polno dela so imeli zlasti Rdeči križ in gasilci, saj so jih n. pr. v ponedeljek nad 90-krat poklicali na pomoč.

Najhujši mraz je bil v noči med nedeljo in ponedeljkom, ko je toplomer v mestu kazal 4 stopinje pod ničlo, v Nabrežini 10, v Šempolaju 11 in na Repentabru kar 13 stopinj pod ničlo.

Morje je zelo razburkano; pomole in valolome je pokrivala debela ledena skorja. Burja je tudi močno ovirala delo v tržaškem pristanišču.

Nabrežina:

PREDLOG ZA GOSPODARSKI NAČRT

Na petkovi seji občinskega sveta so svetovalci odobrili pravilnik o poslovanju občinske knjižnice v Nabrežini ter pravilnik, ki določa pravice in dolžnosti varuhov občinskih poslopij. Zatem je bil sprejet predlog za novi gospodarski načrt, ki predvideva naslednja dela: gradnjo novih otroških vrtcev v Šempolaju in Devinu (30 milijonov), ureditev in asfaltiranje občinskih cest (40 milijonov), ureditev pomola v sesljanškem pristanišču (35 milijonov), razširitev vodovodnega omrežja (12 milijonov), ureditev prostorov za pristajanje motornih vozil (5 milijonov). Predlog novega gospodarskega načrta, ki bo veljal za leto 1960-61, predvideva torej dela za skupno vsoto 176 milijonov lir.

Sredstva za izvedbo načrta daje, kot znano, država in zato ni mogoče danes vedeti, koliko postavk bodo oblastva odobrila. Kot smo poročali, je bilo z zadnjim gospodarskim načrtom nakazanih občini 42 milijonov.

Ker je generalni komisariat pred dnevi nakazal Ustanovi za gradnjo ljudskih hiš denarna sredstva za dve novi poslopji z 12 stanovanji, je svet sklenil brezplačno odstopiti gradbeni zemljišči. Eno poslopje se bo zgradilo pri Sesljanu, drugo pa v Šempolaju.

Repentabor:

OBCINSKI PRORAČUN ODOBREN

V soboto se sestal repentaborski občinski svet ter razpravljal o proračunu za leto 1960. Ta predvideva nekaj nad 7 in pol milijona lir rednih in izrednih dohodkov ter okrog 12 in pol milijona skupnih izdatkov, tako da znaša primanjkljaj približno 5 milijonov.

Največ dohodkov ima občina od trošarine, saj znaša skupno z dodatnim davkom nad 3 milijone in 300 tisoč lir. Največ izdatkov pa pojde za uslužbenca. Na splošno lahko rečemo, da se letošnji proračun ne razlikuje od lanskega. Od izrednih stroškov

omenimo postavko 150 tisoč lir za nove dvojezične krajevne napise. Nekateri svetovalci so se upravičeno pritožili, ker je pokrajinska uprava svoj čas postavila samo italijanske deske na cestnih središčih in ob vhodih v vasi, čeprav so tam že bile dvojezične, ki jih je bila postavila občina.

Svet je zato sklenil postaviti nove in primernejše napise povsod, kjer so potrebni.

Gospodarski načrt

Svetovalci so zatem vzeli na znanje poročilo, iz katerega izhaja, da je bilo občini z zadnjim gospodarskim načrtom nakazanih 8 milijonov lir. S temi sredstvi bodo izvedli naslednje: 4 milijone bodo potrošili za ceste, 500 tisoč za popravila občinskih poslopij, en milijon 700 tisoč za ojačanje javne razsvetljave in 1 milijon 800 tisoč za namestitev javne telefonske govorilnice na Fernetičih.

Od teh del se nam zdi zelo važna zlasti napeljava telefona na Fernetičih in zato je prav, da svet čimprej določi, v kateri stavbi naj se namesti javna telefonska govorilnica.

Slivno:

RAZSIRILI BODO POT PROTI NABREŽINI

Na eni zadnjih sej je občinski odbor sklenil, naj se večji del denarja, ki je bil v zadnjem gospodarskem načrtu določen za urejevanje občinskih poti, potroši za razširitev ceste iz naše vasi proti Nabrežini. Pot nameravajo najprej na novo tlakovati, prihodnje leto pa bi jo asfaltirali. Če bi namreč hoteli izvesti vsa dela hkrati, bi porabili ves denar, ki je na razpolago.

Tržaški mestni svet:

SE O OBCINSKI POTROŠNI USTANOVI

V ponedeljek je tržaški mestni svet nadaljeval razpravo o Občinski potrošni ustanovi (Enco). O tem vprašanju je sicer govorilo že mnogo svetovalcev, a ni bil doslej sprejet še noben sklep. Ustanovo zagovarja večina svetovalcev in proti njeni ustanovitvi so le liberalci in fašisti. Zato lahko pričakujemo, da bo predlog o njeni ustanovitvi prodril. Ustanova bo imela 100 milijonov kapitala, od katerega bo za polovico jamčila občina. Njena naloga bo, da prepreči naraščanje cen živilom široke potrošnje, kar naj bi dosegla s tem, da bi ob vsakokratnem porastu cen vrgla na trg velike količine živil po nižjih cenah in s tem prisilila trgovce, da svoje blago spet pocenijo.

Namen je vsekakor dober, le da se je treba vprašati, kako bo ustanova dejansko poslovala in zlasti, kdo bo odločal, kdaj je najprimernejši trenutek, ko je treba blago po nižji ceni dati v prodajo. Zato je pri tej zadevi zlasti važno, katere osebe bodo ustanovo vodile. Zaradi izkustev, ki jih imamo v Trstu z raznimi javnimi ustanovami je upravičen dvom, ali bo Občinska potrošna ustanova res služila svojemu namenu. Bojimo se, da bo v njej našlo lahko službo le določeno število oseb, a skupnost ne bo od ustanove imela nobene koristi.

Na seji so svetovalci še odobrili sporazum, po katerem je ustanova INA-Casa od-

stopila občini okrog 12 tisoč kv. m zemljišča na Kjadinu, kjer se gradi 345 novih stanovanj. INA-Casa zida samo hiše, medtem ko je za ceste, greznice in druge usluge dolžna poskrbeti mestna uprava.

Z AVTOM V MORJE

V zgodnjih torkovih urah, ko je zlasti vzdolž tržaškega pomola pri Velikem trgu silovito pihala burja, so nekateri delavci, ki so odhajali v službo, videli, kako je neki avto z veliko brzino privozil iz Starega mesta, prečkal glavno ulico pri hotelu Excelsior-Palace in zavozil čez pomol naravnost v morje.

Ko so prišli gasilci in policisti, o vozilu ni bilo ne duha ne sluha. Šele potapljaču se je po napornem delu posrečilo najti 10 m pod vodo prevrnjen avto in v njem 37-letnega vozača Avrelija Hrevatina iz Trsta. Mož je bil seveda mrtev.

Oblastva so uvedla periskavo, da ugotove, kako je prišlo do tako zagonetne nesreče. Hrevatin je bil v službi pri ameriškem konzulatu v Trstu, kjer so ga vsi poznali kot moža izredno veselega značaja.

Beneška

Globlje ozadje

Približno pred enim mesecem smo v Novem listu poročali o pretresljivem zločinu, ki se je dogodil v Mažerolah v občini Tavorjani.

Zločin je odkril majhen deček, ki je našel 49-letno domačinko Pierino Cassino, drugo ženo Avgušтина Cencigha, obešeno na vejah nekega drevesa v legi, kakor da bi bila križana.

O strahotnem dejanju smo poročali samo zato, ker smo ga hoteli ostro obsoditi. Tedaj so bile okolnosti zločina še neznane. Danes nam pa silita v roke pero najprej grd način poročanja italijanskega tiska in drugič, ker imamo medtem na razpolago uradne ugotovitve sodišča.

Kar se tiče časopisja, moramo omeniti temeljit članek glasila Beneških Slovencev Matjurja: »Krik iz groba.«

V njem uredništvo ugotavlja, da v zvezi z zločinom tako žalostnih psokv proti vsem Beneškim Slovincem naše ljudstvo še ni doživelo.

Nemogoče razmere

O zločinu je spregovoril tudi pokrajinski predsednik dr. Candolini, čigar izjavo na neki seji je treba deloma zavriniti, deloma odobriti. Zgrešeno je, če mož misli, da se bo poskrbelo za »socialno ozdravljenje« Mažerol zlasti z otroškimi vrtcem. Povedati mu moramo namreč, da je prav otroški vrtec poleg raznarodovanja v cerkvi glavni krivec demoralizacije naših otrok in družin. Naše ljudstvo v Zaffonatovi škofiji je res, kot je pisal Novi list, »edina narodna manjšina v Evropi, med katero približno dve tretjini duhovnikov ne poznata jezika vernikov ter jim pridigata v jeziku vladajočega naroda.«

Prav tako podpisemo iz polnega prepričanja vsi Beneški Slovenci drugo trditev lista, da je v Beneški Sloveniji Slovincem vzeta vsaka možnost, da se njihovi otroci poučujejo v lastnem jeziku. Namen je jasen: Be-

Pevma:

O BIVŠEM FOGARJEVEM POSESTVU

Naši bralci se še gotovo spominjajo dopisov, v katerih smo poročali o pravdi, ki so jo vodili pevmski in oslavski najemniki proti na pol državni Ustanovi treh Benečij, lastnici bivšega Fogarjevega posestva med desnim bregom Soče in Pevmo. To posestvo je zelo obsežno, saj meri 75 ha; od teh je 20 ha gozda, 19 pašnikov, ostalo je pa orna zemlja.

Najemniki so hoteli, kot znano, zemljo kupiti, toda Ustanova treh Benečij se je uprla, češ da bo obsežno posestvo obdelovala in na njem izvedla izboljševalna dela, nasadila trte in tako zaposlila nove delovne moči. V dopisih smo pa že tedaj zatrjevali, da so to le prazni izgovori in da ima Ustanova povsem druge namene, ki nimajo nič skupnega s koristmi domačih kmetovalcev.

Danes pa je gotovo, da namerava Ustanova treh Benečij posestvo v najkrajšem času, najbrž že v enem letu razkosati, se pravi posamezne kose prodati zasebnikom, ki so se že pričeli zanimati za prodajo.

Na obsežnem polju bo uprava zgradila šest

Slovenija

strašnega zločina

neški Slovenci naj se čimprej raznarode in postanejo Italijani. Toliko, g. Candolini, v kolikor se tiče Vaše prve trditve.

Z drugo Vašo trditvijo, da je treba iskati socialne korenine zločinov v revščini, analfabetizmu prebivalstva in nemožnosti izseljevanja, se strinjamo, dostavlja Matajur, a kdo je tega kriv?!

Naše ljudstvo je bogato obdarjeno s prirodno bistrino, katera se pa v naraščanju iz dneva v dan manjša. Kriv je protinaravni šolski sistem, ki naravnost bohotno proizvaja analfabetizem.

Zaljivo poročanje

Ogabnost pisanja italijanskega tiska ob bridkem dogodku v Mažerolah je prav v tem, da prikazuje Mažerole in vse slovenske vasi kot kulturno zaostale, vdane pijančevanju in menda celo krvoskrustvu. Tako pisanje je vplivalo celo na tisk v tujini.

Saj je razširjeni pariški dnevnik »France-Soir« napisal o umoru članek in pristavil, »da živi v Furlaniji, zlasti okoli jugoslovansko-italijanske meje trdo in divje ljudstvo; živina in ljudje prebivajo skupaj v majhnih preobljudenih hišah; zimske noči jih silijo v alkohol, prešuštvo in nihče se tam nobeni obliki krvoskrustva več ne čudi!«

Beda v teh krajih je pa velika, zato ker nas državna, pokrajinska, občinska oblastva že skoro sto let gospodarsko popolnoma zanemarjajo in z raznarodovanjem kulturno zatirajo. Pri tem jih v našo največjo žalost zadnja tri desetletja vsestransko podpira tudi videmska cerkvena oblast. Stud nas grabi, ko mislimo na to, da nas povrhu pred vsem svetom še blatijo. To delajo tisti »patriotični« krogi, ki so za prebridko stvarnost v naši domačiji najbolj odgovorni.

Naj nam italijanski tisk odgovori na to vprašanje: Kako bi sodil o našem slovenskem časopisju, če bi trdilo, da so n. pr. vsi Rimljani barabe in z njimi vsi Italijani, ker se je v Rimu zgodil tak in tak zločin!?

hiš ali morda tudi več s potrebnimi gospodarskimi poslopji; vsak kos posestva bo obsegal okoli 7 ha orne zemlje in gozda ter bo dovolj obsežen za preživljanje ene družine. Prednost pri nakupu bodo imele mlade družine, katerih člani bodo sposobni obdelovati zemljo. V tem vidi Ustanova jamstvo, da bo kupec odplačal dolg, ki bo nastal ob prevzemu posesti.

Novi lastniki bodo morali ustanoviti konzorcij za vzdrževanje namakalne naprave, za katero je Ustanova potrošila nad 9 milijonov lir. Na posestvu bodo pridelovali zlasti povrtnino za novo naselje ob cesti v Podgoro in Grojno ter povečali morda tudi nasade sadnega drevja.

Vse bi bilo v redu, če bi današnji lastnik poskrbel, da bi ogromno zemljišče pokupili domači kmetovalci. Če se pa to ne zgodi, bo jasno dokazano, da se je Ustanova svoj čas upirala prodaji iz političnih vzrokov in da bo razdelitev posestva služila raznarodovalnim namenom.

Števerjan:

SMRT UGLEDNEGA DOMAČINA

V sredo prejšnjega tedna je umrl domači gostilničar Anton Koršič. Pokojnik je bil dobro znan po vseh Brdih, zato so se pogreba, ki je bil v četrtek, udeležili poleg vaščanov ter prijateljev iz Gorice tudi mnogi znanci iz jugoslovanskih Brd, zlasti iz Cerovega.

Naj pokojniku sveti večna luč, njegovim hčerkam in sinovom pa naj gre naše globoko sožalje.

Ministrstvo za javna dela je za gradnjo in ureditev raznih šol v goriški pokrajini odobrilo nad 500 milijonov lir; pri tem pridejo v poštev zlasti osnovne in srednje šole v Furlaniji ter otroški vrtci. V tej vsoti je vključen tudi prispevek 1 milijona in pol za opremo otroškega vrtca v Števerjanu. Goriška pokrajina je za šole prejela lani od države eno milijardo in 815 milijonov lir.

Sovodnje:

SPREMEMBE NA AVTOBUSNI PROGI

V sredo prejšnjega tedna je naš občinski odbor razpravljal o posojilu 8 milijonov lir, ki ga občina prejme od države za popravilo občinskih cest. Spočetka so to vsoto nameravali potrošiti za asfaltiranje poti od gradu pri Rubijah do državne ceste Gorica - Trst. To delo so pa naposled odložili, ker se bo verjetno v kratkem začel graditi vodovod, ki bo delno speljan tudi pod tem cestiščem. Škoda bi pa bila podirati že asfaltirano cesto. Župan Češčut je še obvestil odbornike, da je prefektura odobrila lestvico trošarinskega davka za sovodensko občino.

Od ponedeljka dalje avtobus št. 5 ne vozi več od pevmskega mostu do Sovodnj preko Rupe in Rubij, marveč le s Travnika do pokopališča in letališča ter nazaj na Travnik.

Za Sovodnje so pa uvedli novo progjo. Avtobus vozi skozi Rubije, Sovodnje, Travnik, ulici Orzoni, Don Bosco do novega naselja v ulici Ponte del Torrione ob cesti v Grojno. Vrača se skozi Katerinijev trg, Travnik, ulico Oberdan, po obeh korzih in po ulicah Aquileia ter Sv. Mihaela, skozi Standrež v Rubije.

Iz Goriške

Vozni red je naslednji:

Ob delavnikih: odhod iz ulice Ponte del Torrione ob 7.15, 8.15, 11.10, 13.10 in 19.10; iz Rubij odpelje ob 7.45, 8.50, 11.35, 13.35 in 19.45. Vožnji od ulice Ponte del Torrione ob 13.10 in ob 7.45 iz Rubij peljeta preko Sv. Roka.

Ob praznikih: odhod iz ulice Ponte del Torrione: 13.10, 14.10, 16.30, 18., 19. in 21.; odhod iz Rubij pa je ob 13.45, 14.40, 17., 18.30, 19.50 in 21.30. Cene so tele: Gorica - Sovodnje in obratno stane 60 lir; Gorica - Rubije in obratno pa 65 lir.

Zaradi nove proge Sovodnje - ulica Ponte del Torriore je na progji št. 5 nastala tale sprememba: odslej sta odhodna in prihodna postaja le Travnik in letališče.

IZ JAMELJ

Na sedežu Ustanove za gradnjo ljudskih hiš v Gorici je bila v torek prejšnjega tedna javna dražba, na kateri so oddali gradnjo štirih novih ljudskih hiš, po šest stanovanj vsaka.

Eno hišo bodo sezidali tudi v naši vasi.

Prejšnji teden so v naši novi šoli namestili napravo za ogrevanje vseh prostorov. Upajo, da bodo vsa potrebna dela v notranjosti poslopja dokončana v drugi polovici tega meseca in da bodo tedaj naši šolarji končno lahko pričeli s poukom v novi šoli.

OBVESTILO KMETOVALCEM

Kmetijsko nadzorništvo obvešča kmetovalce, da je ministrstvo za poljedelstvo vsaki pokrajini nakazalo določeno količino fizičlovega semena, ki naj ga brezplačno razdeli med kmetovalce.

Prošnjo mora kmetovalec vložiti pri Kmetijskem nadzorništvu do 15. februarja. Semenskega fizičola dobi prosilec lahko do vrednosti 5.000 lir.

RODITELJSKI SESTANEK

V nedeljo je bil na strokovni šoli v ulici Randaccio prvi letošnji roditeljski sestanek, ki ga je vodil podravnatelj dr. Stefan Bukovec.

Starši so dobili od profesorjev zaželeno pojasnila na splošna vprašanja, ki zanimajo vse starše.

Največ časa pa je zahteval razgovor staršev in profesorjev o učnem uspehu posameznih dijakov. Udeležba staršev je bila vzorna.

OBMEJNI PROMET

Ceprav je bilo v januarju mrzlo vreme in je sneg za nekaj dni celo skoraj onemogočil vsak promet, je bilo v obojno smer vendar 76.000 prehodov; v Gorico je prišlo z običajno prepustnico 56.000 Jugoslovancev, v Jugoslavijo pa je odšlo 19.898 italijanskih državljanov.

NOV KANONIK

Goriški nadškof msgr. Ambrosi je prejšnji teden imenoval za novega kanonika goriškega kapitlja dr. Rudolfa Klinca, nadškofijskega kanclerja. Novemu kanoniku, naslednik pokojnega dr. Kjačiča, s katerim ga je vezalo veliko prijateljstvo in dolgoletno skupno delo, čestitamo!

Vinogradništvo v treh Benečijah

V Coneglianu je bil sestanek vidnejših vinarskih strokovnjakov, predstavnikov vinarskih zadrug in odličnejših vinogradnikov. Glavno besedo je imel prof. Cosmo, ki je trenutno eden glavnih italijanskih izvedencev za vinarstvo.

Na ozemlju treh Benečij je okoli 100 vinarskih zadrug, največ (20) v pokrajini Trento, 16 v pokrajini Treviso, 11 v pokrajini Verona, 9 v pokrajini Benetke, 8 v pokrajini Videm itd. Vse te zadruge so prejšnjo jesen zbrale 2,250.000 hl vina in s tem postale najvažnejši krajevni činitelj za pripravo in prodajo vin.

Na vsem ozemlju pa ni niti enega vina, ki bi bilo uradno priznано, da spada med italijanska tipična vina. Zdi se, da bo preteklo še precej let, preden bo katero teh vin tako odlikovano.

Nedavno je bila v Londonu razstava vin iz treh Benečij. Angleži so bili nad vini navdušeni; škoda je le, da so razstavili preveč vrst vin. Zato je potrebno omejiti število tipov, če hočemo svoja vina, posebno v inozemstvu uveljaviti.

V Coneglianu so razpravljali tudi o izrabi vinskih odpadkov, to je predvsem tropin, a tudi vinskega kamna (drožij). Upajo, da bo neka zadruga organizacija za izrabo tropin v Modeni ustanovila na področju treh Benečij podružnico.

Kobilje mleko v Rusiji

V azijskih predelih Rusije, posebno kjer živijo Mongoli, je uživanje kobiljega mleka tako udomačeno kot pri nas uživanje kravjega. Iz kobiljega mleka delajo tudi sir (kumis), poleg tega pripravljajo zelo poživljajoče kislo mleko.

Navadno niso kobile posebno mlečne, saj dajo le redko več kot 6 litrov mleka na dan. V Kirgiziji urejujejo v zadnjih letih posestva za pridobivanje kobiljega mleka in s primernim izborom se jim je posrečilo vzgojiti kobile, ki dajo letno do 2500 litrov mleka, toliko kot pri nas srednja krava.

Kobilje mleko vsebuje manj maščobe kot kravje in zato ni primerno za pridobivanje masla. Vsebuje pa več mlečnega sladkorja in tudi več beljakovin.

GOSPODARSTVO

„Zeleni načrt“ za kmetijstvo

Kot smo pisali, je vlada odobrila »zeleni načrt« za kmetijstvo in je v ta namen za prvih 5 let določila strošek 550 milijard lir. Kaj je pravzaprav »zeleni načrt«?

S kmetijstvom se v Italiji bavi 32 do 34% vsega prebivalstva, a kmetovalec ima komaj polovico toliko dohodka, kot ga ima, kdor je zaposlen v drugih gospodarskih panogah (industrija, trgovina, promet itd.). Predvsem sili ta nizki dohodek mlade delovne moči, da zapuščajo kmetijstva in iščejo zaslužka drugod. Če pa bi se dohodek iz poljedelstva dvignil na raven ostalih gospodarskih panog, bi v glavnem prenehal beg z dežele in tudi ostale gospodarske panoge bi se s tem okoristile. Višji kmetijski dohodek bi namreč dvignil kupno moč kmečkega življa, ki bi potreboval mnogo več industrijskih izdelkov kot danes. Naravna posledica bi bila, da bi tudi ostale gospodarske panoge bolj uspevale, nastala bi nova delovna mesta in zmanjšala bi se brezposelnost. Zato ne smemo misliti, da je »zeleni načrt« samo sredstvo za preporod kmetijstva, marveč je obenem zelo važen ukrep v korist vsega gospodarstva, ki naj se postavi na pravičnejšo socialno osnovo.

Dvig kmetijske proizvodnje

Del določenega zneska (550 milijard) bodo potrošili za dvig kmetijske proizvodnje. Tako bodo izdali 1.500 milijonov za prilagoditev kmetijske proizvodnje zahtevam tržišča, 10 milijard za modernizacijo kmetijskega preizkuševanja in 10 milijard za strokovne tečaje. Za razvoj in modernizacijo kmetijskih obratov bodo potrošili 90 milijard, 7,5 milijarde pa za različna tekmovanja. Od zneska 90 milijard bo večina izdana za modernizacijo kmetijskih obratov v brdovitih legah in v korist malih kmečkih posestnikov, katerim bodo vrnilo polovico stroškov za modernizacijo. Nadaljnjih 30 milijard je določenih za gradnjo kmečkih poslopij, za kate-

ra bo država tudi poravnala polovico stroškov. Za ureditev namakalnih jezerc pa je določenih 20 milijard.

Zaščita pridelkov

Za obrate, ki nabirajo, hranijo, predelujejo in prodajajo kmetijske pridelke, je določenih 25 milijard, ena milijarda gre pa za zadružne ustanove, ki bi take obrate organizirale. Nadaljnjih 35 milijard je predvidenih za zgradbo različnih skladišč, ki naj uravnavajo prodajo kmetijskih pridelkov, tako da ne bo treba kmetu prodati po vsaki ceni svojih pridelkov, če ne bo imel na razpolago lastnega skladišča.

Izboljševanja, namakanje in kolonizacija

Italijansko ozemlje ima mnogo hribovitih področij in je zato revno. Potrebno je torej dvigniti donosnost ravninskih in brdatih leg z namakanjem. Poleg že omenjenega prispevka za namakalna jezerc je določenih še 35 milijard za namakalne naprave, ki jih bodo izgotovili zasebniki, in 12 milijard za druga javna dela. Za razna izboljševalna dela v hribovitih krajih bodo potrošili 25 milijard. Za razvoj in okrepitev male kmečke posesti bo potrošenih nadaljnjih 13,5 milijarde; del tega zneska pojde za podpore, del pa za plačevanje obresti. V krajih, kjer izvajajo agrarno preosnovo, bo potrošenih 54 milijard za dvig proizvodnje. Nadaljnji prispevki so predvideni za notranjo kolonizacijo. Blagajna za gospodarski dvig juga (Cassa per il Mezzogiorno) bo dobila poleg dosedanjega rednega prispevka še 30 milijard.

Zaključek

Tako bodo v glavnem razdelili znesek 550 milijard, ki jih predvideva »zeleni načrt«. Ker bo precejšen del te vsote uporabljen za plačevanje obresti na dolgove, ki jih bodo naredili zasebniki, ko bodo modernizirali svoje kmetijske obrate, je umljivo, da bo za izvedbo »zelenega načrta« potrebno tudi mnogo zasebnega kapitala. Predvidevajo, da bodo zasebniki v ta namen potrošili v petih letih nad 1.100 milijard ali dvakrat toliko kot država.

Bo »zeleni načrt« uspel? Odgovor na to vprašanje ni lahek. Gotovo je, da bodo mnogo naredili, a odmerjena sredstva ne bodo zadostovala za doseg želenega cilja. Najbrž bo potrebno sredstva še pomnožiti in nadaljevati z izvajanjem načrta tudi potem, ko bo pretekla 5-letna doba.

ŽENA IN DOM

Jajčne lupine so zdravilo

Jajčne lupine preprečujejo bolezni in tudi zdravijo, kot je ugotovil neki madžarski zdravnik na univerzi v Budimpešti. Do tega spoznanja je prišel med vojno, ko je mnogo otrok zbolelo zaradi rahitisa in ni bilo pri roki vitaminskih preparatov in ribjega olja. Ko je premišljeval, kako bi pomagal otrokom, se je spomnil, da mešajo kmetje kokošim in mladi živini med hrano jajčne lupine, s katerimi jih zavarujejo pred rahitisom. Z prvim poskusom zdravljenja otrok z lupinami so pokazali tak uspeh, da je zdravnik postal eden glavnih zagovornikov tega novega in preprostega načina zdravljenja rahitisa.

Pozneje so ugotovili, da je v jajčnih lupinah poleg apna še kopic drugih prvin, kot so mangan, železo, fluor, natrij, kalij, vitamin D3, rdeče barvilo porfirin in še skupina snovi, ki jih lahko, čeprav niso vitamini v ožjem smislu, prištevamo k njim. Jajčne lupine ne pospešujejo le rasti kosti, temveč krepijo in pomnožujejo tudi kostni mozeg. Nadalje pospešujejo rast rdečih krvnih teles in vplivajo na njihovo kakovost. Jajčne lupine so torej obenem zdravilo za slabokrvne ljudi.

Kako ravnati z lupinami, da bodo koristile našemu zdravju? Jajca morajo biti sveža, ker izgubijo z ležanjem ves svoj učinek. Nato jih očistimo z mrzlo vodo. Preden lupine zdrobimo, jih posušimo, toda pri tem bodimo previdni. Temperatura nad 60 stopinj namreč zmanjšuje njihovo vrednost. Zaradi tega so lupine kuhanega jajca povsem neuporabne. Posušene lupine zmeljemo v prah. Dnevno naj otrok zaužije približno 3 g prahu, kar ustreza polovici lupine enega jajca. Za dojenčke prah ni priporočljiv, ker je njihovo črevesje še preveč občutljivo.

NAŠ RECEPT

KONJAKOVE KROGLICE. 10 dkg masla, 10 dkg čokolade, 1 rumenjaka, 1 žlica kakaa, 30 dkg moke, 1 žlica konjaka; glazura: 10 dkg čokolade, 2 žlici vode, košček masla.

Maslo (penasto) umešamo in počasi pristavimo vse dodatke in pognetemo v gladko testo. Testo naj počiva na hladnem, da postane trdno in da lahko oblikujemo kroglice, ki jih povaljamo v glazuri.

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 10. februarja si doblj oz. dal za:

ameriški dolar	618—620 lir
avstrijski šiling	23,70—24,20 lir
100 dinarjev	73—83 lir
100 francoskih frankov	122—125 lir
funt šterling	1725—1750 lir
nemško marko	148—149 lir
švicarski frank	142,50—144 lir
pesos	7—8 lir
zlato	702—704 lir

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Ob 6. uri popoldne se je avtomobil vračal in šel spet skozi Črni kal. Ob istem času je s koprške strani slučajno prišlo mimo še drugo vozilo fašistov in obe sta se ustavili v bližini Andrijašičeve hiše. En črnih je izstopil in hotel v poslopje, a našel vrata zaklenjena. Tedaj je zgrabil puško, jo pristavil na nalašč zato pripravljeno granato ter jo izstrelil na streho, kjer se je razpočila, ne da bi k sreči povzročila večjo škodo, ker je padla le na rob zidu.

SIN KOPRSKEGA NOTARJA PETRICH

Neprimerno hujše stvari je pa doživel Andrijašičev dom tri dni kasneje 17. maja, ko se je okoli 4. ure zjutraj pripeljal predeni

75. Dr. E. BESEDNJAK

avtomobil z dvanajstoro oboroženih črnih. Med njimi je bil tudi član italijanskih »boljših« družin iz Kopra, in sicer sin ondotnega notarja gospoda Petricha (Petriča).

Hiša je bila prazna, čeprav so se volitve že pred dvema dnevoma končale. Člani kot divjad preganjane družine si navzlic temu niso še upali domov, ker so vedeli, da so fašisti v svojem besnem sovraštvu do Slovanov sposobni se znesti nad njimi tudi po volitvah. In dogodki so dokazali, da so Andrijašičevi ravnali prav.

Ko so fašisti ugotovili, da je hiša še zmerom neobljudena, se jim je najbrž zdelo, da so prevarani ter se kruto maščevali. Razsekali so zaklenjena vrata in vdrli v stanovanje. Pode so polili s bencinom in hišo zažgali. Poslopje je popolnoma zgorelo. Orožniki, kateri so bili klicani na pomoč, so prišli, kakor je tedaj bila navada, na kraj šele tedaj, ko je bil zločin že izvršen in se ni dalo nič več narediti.

Tako je Andrijašičeva družina prišla ob svoj dom in bila čez noč na cesti. Ali je no-

tarjev sin Petrich, ki je pri tem zločinu sodeloval, še živ in kaj je z njim, ne vemo. Požig v Črnem kalu vsekakor ne spada med svetla in častna poglavja njegovega življenja.

ČEZARJI IN SV. LOVREČ

Kdor danes sliši, kako je potekala v Istri volilna borba spomladi l. 1921, skoro ne more verjeti, da se je to godilo v omikani evropski državi, kot je Italija. Tako je Edinost tedaj poročala, da so tisti fašistovski nasilniki, katere so slovenski kmetje bili prepodili iz Marezig, naskočili vas Čezarje. Tam so se na ta način maščevali, da so četvorici nedolžnih kmetov **zažgali hiše in enega moža ubili s strelom iz samokresa.** Njegovo ženo je smrt družinskega glavarja tako presunila, da je zbolela na živcih.

Prava žaloigra, kateri je Edinost posvetila vsega šest vrstic! Toliko je bilo namreč številno zločinov, ki so padali v tistih dneh po našem ljudstvu in o katerih so prihajala v naše uredništvo čestokrat le zelo kratka, a po vsebini grozotna poročila. Kdo je tedaj utegnil sredi boja oditi v Istro obiskat prizadete kraje in ljudi, da zve za vse žalostne nadrobnosti?

Silno zbit je bil tudi dopis, ki smo ga prejeli o surovih dogodkih v vasi Pojar, ležeči pri Sv. Lovreču Pazenatičkem. Na kratko so nam le javili, da je dne 14. maja, to je dan pred volitvami, prihrumela zjutraj v kraj skupina fašistov iz Poreča in zanetila ogenj na vseh koncih vasi. Tri hiše so zgorele do tal, ker jih ni bilo mogoče gasiti.

NOVI POŽIGI

Požigi so bili tedaj med istrskimi črnimi sploh skoro udomačeno bojno sredstvo proti našemu ljudstvu. Saj so se za javni red odgovorni orožniki prav malo brigali za take »malenkosti«. Da bi požigalce zgrabili in zaprli, ni bilo nikoli kaj slišati. Ker so fašisti že

vnaprej vedeli, da se jim ne bo nič zgodilo, so seve postajali zmerom bolj nesramni in drzni.

Tako so 14. maja težko oboroženi pridrveli kar na osmih tovornih avtomobilih v vasi Škofi in Sorgi na oprtaljskem Krasu in obe vasi zažgali. Odtod so krenili v selo Cekine pri Zrenju in vdrli v hišo zaupnika naše stranke g. Tončiča - Cekina, o katerem sem že pisal. Opustošili so mu vdrugeč dom, da so ostali le goli zidovi in gol pod ter mu v kleti zilili na tla vse vino, kar ga je še ostalo po prvem napadu na njegovo hišo. Ker ni bilo gospodarja doma, so krvavo pretepli njegovega brata.

ŽUPNIK ARTUR LUXA

Po divjanju na domu gospoda Tončiča so na tovarniških prihrumeli v Zrenj, kjer je bil župnik Šime Červar, bivši poslanec v istrskem deželnem zboru. Vklenili so ga in s silo odvedli. O tem, kaj so z njim medpotoma in zlasti v Oprtalju počenjali, sem že nekaj napisal. Opljuvali so ga, surovo topli in prisilili, da je nosil po cestah italijansko trobojnico ter vpil: »Živela Italija!«

Tako so ga privlekli do Motovuna, da ga tam zaprejo v sodnijski zapor. Tudi to je bilo protizakonito, zakaj v ječo bi morali fašistovski nasilniki in ne Šime Červar. Toda v Motovunu se je našel sodnik, ki je želji fašistov ugodil: duhovnika, kateremu so bili **izbili tri zobe, so slekli** in nato spravili v temnico. Od udarcev, ki jih je prejel po glavi, mu je bil obraz ves spačen in začelo se mu je blesti. Zdravnik si ni upal ga prenesti v bolnišnico, ampak ga je lečil v zaporu.

Vtem so se pred sodnijskim poslopjem zbrali številni verniki in zahtevali, naj se dušni pastir izpusti, toda sodnik je prošnjo odbil. Istotako ni dovolil njegovi materi, da ga obišče. Ljudstvo je postajalo besno in nastala je nevarnost, da napade s silo uradna poslopja, katera so zato zaščitili z vrsto strojnic.

(Dalje)

Toda bombardiranja so nudila obenem priložnost za pobeg, čeprav je bila verjetnost, da bi se posrečil, prav majhna. Misel na pobeg pa mi že dalj časa ni dala več miru in v upanju, da se mi bo zunaj morda le posrečilo uiti, sem se ob koncu oktobra tudi jaz javil za neki tak transport. Nekateri znanci in prijatelji so me svarili, češ ostani rajši v Dachauu, kjer so nam razmere vsaj znane in ni nevarnosti bombardiranja. Drugi pa so mi dali prav, češ bolje je vse poizkusiti, kot preživeti še eno zimo v Dachauu. Tako sem mislil tudi sam in se dal vnesti v seznam.

Se isto popoldne smo morali na zdravniški pregled, ki je bil v tem, da smo se morali postaviti v vrsto in si sleči srajco. Nato smo morali skoro v diru mimo SS-ovskega zdravnika v uniformi, ki ni gledal na drugo kot na mišice. Izločil je z migom roke le tiste, ki so se mu zdeli prešibki. Vse skupaj je bilo končano v desetih minutah.

Med tistimi, ki so bili spoznani za sposobne za transport, sem bil tudi jaz.

Drugi dan mi ni bilo treba iti na plantažo, ker so me izbrisali iz plantažne »komande«. Moral sem čakati na bloku, da me pokličejo in da odrinemo na pot. Spraševal sem razne »starejše« internirance, če jim je kaj več znano o Aussenkomandi Überlingen, kamor smo bili namenjeni, a kaj določenega nisem mogel zvedeti. Nekateri so jo hvalili, češ da je tam dobro podnebje in da bomo morali najbrž obirati sadje, ker je kraj znamenit ne le kot letovišče, ampak tudi po svojem velikem sadnem bogastvu.

Drugim se je zdelo, da so slišali govoriti o »podružnici« Überlingen hude stvari, ne da bi se mogli spomniti kaj, ali pa so se bali govoriti. Namigovali so le nekaj o kopanju nekakih podzemeljskih rovov za tovarne, ki naj bi bile tam varne pred letalskimi napadi. Tudi nekateri drugi Slovenci, moji prijatelji, so

V DACHAUSKIH BLOKIH

E. Z.

119

slišali take govorce in so me svarili, naj nikar ne odidem s tistim transportom. Nekateri so se ponudili, da me bodo dali preko svojih zvez s pisarji v »delovnem uradu« izbrisati iz seznama transporta in vnesti namesto moje številke številko koga drugega X, ki se mu ni o transportu v Überlingen niti sanjalo.

Njihovo govorjenje je nekoliko omajalo mojo odločnost in postalo mi je res skoro žal, da sem se prijavil. Vendar se mi je zdelo nemoško, da bi zadnji hip spreminjal svoj sklep, poleg tega pa me je zadrževala tudi misel, da bom spravil koga drugega v nesrečo, če ga bodo vrinili na moje mesto, če bomo v resnici slabo naleteli. Zdelo se mi je, da bi me v tem primeru preveč pekla vest. Pa tudi moji v bistvu nekoliko pustolovsko razpoloženi naravi je še vedno prijala misel na novo pustolovščino, v katero sem se spustil, in na vse neznano, ki me je čakalo v tistem Überlingenu, pa naj bo že dobro ali slabo. Tako se nisem dal pregovoriti.

Čez dva dni so nas zvečer po večerji poklicali in nas zaprli v kopalnico. Tam so nas nešteto krat prešteli in izklicali naše številke, včasih kak »kapo«, včasih SS-ovci. Razdelili so nam tudi popotne obroke, ki so obstajali iz približno dvodnevne obroka kruha in iz nekoliko večjega koščka margarine in mortadele. Bili smo najrazličnejših narodnosti; Slovencev nas je bilo sorazmeroma malo. Skupno nas je bilo okrog 400.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Nogomet v Italiji in Jugoslaviji

JUVENTUS KONČNI ZMAGI NASPROTI...

Juventus, čvrsto moštvo iz Torina, je tudi v nedeljo doseglo v Vicenzi popolno zmago. Enajstotična je v najboljši moči in zato zmaguje tako na domačem kot na tujih igriščih. Ni obrambe, ki bi zavzela vigrano petorico Nicolè - Boniperti - Charles - Sivori in Stacchini. V osemnajstih tekmah so ti igralci odšli kar 14-krat z igrišča kot zmagovalci.

Na drugem mestu lestvice je Milan, ki skuša ovirati zmagoslavno pot vodeči ekipi. Do sedanjih državnih prvakov so tudi v nedeljo zmagali (3:1) nad Alessandrijo.

V ospredju so še Fiorentina in Inter, ki nista še položili orožja pred nasprotniki, ter mladostni enajstotični Spal in Padova. Fiorentina je premagala Udinese, Inter pa je bila v Padovi odločno poražena (0:3). Spal pa se je tokrat morala zadovoljiti z neodločenim izidom (2:2) z Napolijem.

V zlati sredini najdemo Bologno, ki je v nedeljo dosegla pomembno zmago (3:1) na tujem igrišču (v Rimu z Laziom). Za Bologno stoje Roma,

Atalanta, L. R. Vicenza, Lazio, Udinese in Sampdoria, katerih igra je precej nestalna. Na koncu lestvice so Napoli, Palermo, Bari, Alessandria in Genoa.

... MEDNARODNA SREČANJA JUGOSLOVANOV

Clani Nogometne zveze so sklenili, da ne bodo nastopili v državni reprezentanci igralci, ki so bili kaznovani med tekmami za državno prvenstvo. Na seji so odobrili tudi letošnja mednarodna srečanja. Državna reprezentanca Jugoslavije bo odigrala naslednje tekme: 10. aprila v Beogradu z Izraelom, 17. aprila v Atenah z Grčijo, 8. maja v Lizboni s Portugalsko, 11. maja v Londonu z Anglijo in 22. maja v Beogradu s Portugalsko. Če bo jugoslovansko predstavnstvo izločilo Portugalsko v tekmovanju za Pokal narodov, bo sodelovalo še na finalnem turnirju od 6. do 10. julija v Spaniji ali Franciji.

Ugotovili so tudi, da je nogomet lani zelo napredoval. V letu 1959 je bilo namreč ustanovljenih 109 novih nogometnih klubov, tako da je sedaj njihovo število naraslo na 1930. Največja ovira je še vedro v majhnem številu nogometnih igrišč, saj jih je v Jugoslaviji samo 1670, kar je glede na zanimanje vse premalo.

Upravni odbor NZJ je sprejel predlog madžarske nogometne zveze, da bi olimpijski ekipi Jugoslavije in Madžarske odigrali dve tekmi, in sicer 9. marca v Budimpešti in 16. marca v Beogradu.

Evropska enajstotična brez Jugoslovanov

Ruski nogometni strokovnjaki so se lotili precej nevhvaležne naloge: sestaviti enajstotičnih najboljših evropskih nogometašev po igrah, ki so jih pokazali v letu 1959. Odločili so se za naslednjo postavbo: Jašin (SZ); Howe (VB), Novak (CSR); Vojnov (SZ), Bundzask (Madž.), Szymaniak (Nem.); Rahn (Nem.). Kopa (Fr.), Di Stefano (Sp.), Tichy (Madž.) in Gento (Sp.).

ZLATA MEDALJA ZA MONTIJA

V Cortini je bilo v nedeljo tekmovanje za svetovno prvenstvo v štirisedežnem bobu. Italijanska posadka Monti - Alverà je še enkrat potrdila svojo veliko premoč in zasedla prvo mesto.

ITALIJANSKA LESTVICA PO 18. KOLU

1. JUVENTUS	30	14	2	2
2. MILAN	26	11	4	3
3. FIORENTINA	24	10	4	4
4. INTER	23	8	7	3
5. SPAL	22	7	8	3
6. PADOVA	21	9	3	6
7. BOLOGNA	19	8	3	7
8. ROMA	17	6	5	7
9. ATALANTA	17	5	7	6
10. L. R. VICENZA	16	6	4	8
11. LAZIO	16	4	8	6
12. UDINESE	15	3	9	6
13. SAMPDORIA	15	5	5	8
14. NAPOLI	14	4	6	8
15. PALERMO	13	2	9	7
16. BARI	13	4	5	9
17. ALESSANDRIA	12	1	10	7
18. GENOA	11	3	5	10

Že na pogrebu njegovega prednika so dunajske množice kazale na Karla I. in se spraševale, ali bo morda on tisti cesar, ki bo odložil habsburški ponos in dinastično politiko ter sklenil mir v korist državljanov.

Ne, tudi zadnji na prestolu ni slišal, ko je ura zgodovine bila dvanaajsto!

Poslednji cesar

Karl, zadnji cesar avstrijski, kralj Ogrske in Češke in tako dalje, se je rodil leta 1887 kot prvorojenec nadvojvode Otona in Marije Jožefe, saške princesinje. V njem se je pretakala kri Habsburžanov, pomešana s tujimi ženitvami. Vendar pa je nadvojvoda že v zgodnjih letih krenil po svojih potih. Ni imel ne vojaških ne političnih darov, pač pa je že za mladosti kazal globok verski čut.

Sluh njegovega pobožnega življenja je tako globoko prodril med avstrijske legitimistične kroge, da so ustanovili posebno zvezo, ki si prizadeva, da bi bil Karl I. proglašen za blaženega in svetnika. Zveza ima svoj odsek tudi v Gorici.

Mladi nadvojvoda ni niti od daleč slutil, da bo moral nekoč nositi krono avstrijskih cesarjev. Sprejel jo je v senci in jo je nosil do zadnjega v senci, čeprav so vanj polagali vse upanje tisti krogi, ki so v podonavski monarhiji videli edino rešitev Srednje Evrope.

Po dokončanem šolanju na škotski gimnaziji na Dunaju je vstopil v kadetnico. Ob izbruhu svetovne vojne je že dosegel, po navadi avstrijskih nadvojvod, generalski čin. Leta 1911 se je poročil s Cito Burbon-Parmsko. Poroča z italijansko princesinjo naj bi okrepila že zrahljane politične vezi med Avstrijo in Italijo. Pa tudi cerkveni krogi so si veliko obetali od te zveze. Naprotovale so ji Velenemci in prostozidarske tajne organizacije, kar je na poznejše Karlovo vladanje silno kvarno vplivalo. V zakonu se je rodilo sedem otrok. Prvi je Oton, ki nosi danes prazni naslov avstrijskega cesarja.

V drugem letu vojne je cesar izročil prestolonasledniku poveljstvo tirolskega armadnega zbora Edelweiss. Prestolonaslednik je hotel popraviti napake svojih prednikov in se je osebno zanimal za vojake na fronti. Vojne grozote in beda ljudi v zadnjem so Karla res tako ganile, da si je prizadeval priti ljudstvu na pomoč. Tudi dvor-

LORGER IN MASPES NAJBOLJŠA ŠPORTNIKA

Zagrebski list Narodni šport je tudi letos razpisal anketo o najboljšem športniku Jugoslavije. Kot je bilo pričakovati, je bil za najboljšega športnika leta 1959 že drugič zaporedoma proglašen slovenski atlet Stanko Lorger. Tudi med ženskami je prvo mesto pripadlo Slovenki Stamejčičevi. Pred leti so to častno odlikovanje prejeli: Mihalič (trikrat), Dolinar, Vukas, Segedin, Vlaisić in Otenheimer.

Po anketi, ki jo je izvedel največji italijanski športni dnevnik La Gazzetta dello Sport, so proglašili dirkališnega kolesarja Maspesa za najboljšega italijanskega športnika leta 1959. Na drugem, oziroma tretjem mestu sta Ubbiali (motociklizem) in Berruti (atletika).

Za bistre glave

KRIZANKA NAROBÉ

Vstavite spodaj navedene besede tako, da se bodo križale.

2 zloga: AI — IV — NE — OL; 3 zloga: ŽIV — JEN — VIS — SAT; 4 zloga: LIMA — SAŠA — IBAR — KDAJ

— SARA — IMAN; 5 zlogov: KOŠIR — LLANOS — LOIRE — EBOLI — RODIN — NANDE; 6 zlogov: TRINKO; 7 zlogov: ČATEŠKE — MIKLAVŽ; 9 zlogov: MESTROVIČ.

REŠITVE

IZ ZADNJE ŠTEVILKE

VRINKI — Stranica, starina, Koralde, prednost, slamnik, trudnost, prodajanje, pol dne, statistika, bakterija = Rado Murnik. UGANKI — 1. Vsaka; nobena ga ne pusti pred lovom doma. 2. Ne; ker je njegova mati. POSETNICI — 1. Vinogradnik, 2. Jezikoslovec. TEŽAK RAČUN — Tri mačke.

118

RADO BEDNARIK

V SONCU in senci

(Usoda Habsburžanov)

ne in politične spletke ga niso ujele v svoje zanke.

Bilo pa je že prepozno, da bi še tako dober in pogumen značaj popravil tisočletne krivice Habsburžanov.

Zavedel se jih je, ko je 21. novembra 1916 klečal ob truplu mrtvega Franca Jožefa. Že naslednji dan je izdal proglas, v katerem slovesno obljublja svojim narodom, da jim bo dober oče, in izjavlja, da bo deloval za mir. Zadnji dan leta 1916 ga je budimpeštanski primas slovesno okronal za apostolskega kralja Ogrske. Na Dunaju so kronanje še odložili, ker nemška vlada ni več popolnoma zaupala novemu cesarju.

V Berlinu so vznemirjeni opazovali njegove težnje za mir. V januarju je spet izdal mirovne obljube in je iskal zveze s papežem Benediktom XV. Odslovil je celo generala Konrada von Hoetzendorfa, ki se je upiral slehernemu poskusu za premirje.

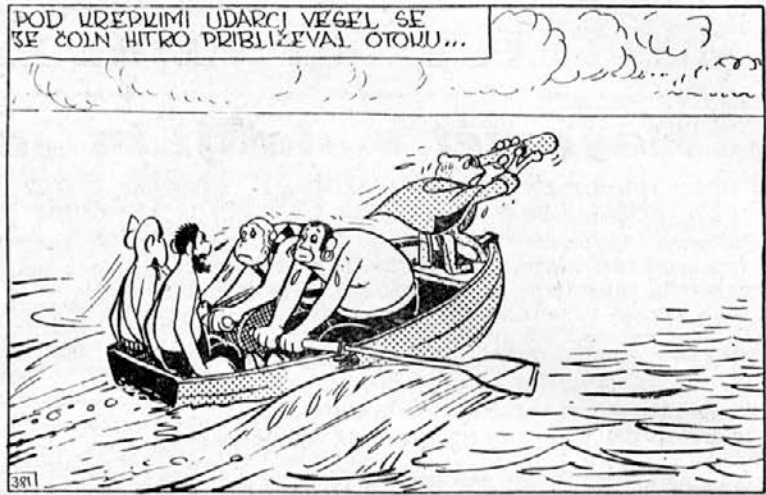
(Dalje)

33

za
naše

n
a
i
m
l
a
i
š
e

G
u
s
a
r
j
i

SLOVENSKO GLEDALIŠCE V TRSTU
 V nedeljo, 14. februarja, ob 15.30 v prosvetni dvorani
 A. Sirk v Sv. Križu,
 v sredo, 17. februarja, ob 18. uri v prosvetni dvorani
 na Opčinah
DANILO GORINSEK
SILNI BIČ
 mladinska igra v treh dejanjih

— • —

SLOVENSKO GLEDALIŠCE V TRSTU
 vljudno vabi na
V. GLEDALIŠKI PLES,
 ki bo v soboto, 13. februarja, ob 21. uri v prostorih
 Doma na stadionu »Prvi maj«, Vrdelska cesta 7
 Prodaja vstopnic in prednaročilo miz v Tržaški knjigarni,
 ul. Sv. Frančiška 20, tel. 61-792, in eno uro
 pred pričetkom pri blagajni dvorane.

Iz Gorlice

ZLATA POROKA
 V ponedeljek sta praznovala zlato poroko skladatelj Emil Komel in njegova gospa Helena, rojena Cej. V 50 letih skupnega življenja sta doživela dve strahotni svetovni vojni; v prvi je bil slavjenec poznan pod orožje, slavjenka pa je vojna leta morala

kot domala vsi Goričani preživeti s hčerka Heleno in Pavlo v begunstvu.
 Kljub življenjskim težavam sta si oba tudi v pozni starosti ohranila življenjski optimizem, ki ga ni strla niti huda usoda obeh hčera, ko so ju nacisti odpeljali v proslula nemška taborišča.
 Življenjsko silo sta črpala iz dolgoletnega požrtvovalnega kulturnega dela za svoj narod in iz globoke vere. Saj ni bil g. Komel zaman skozi skoraj 60 let tudi organist v travniški cerkvi.
 K lepemu slavlju iskreno čestitamo vsi prijatelji in znanci. Naše prirsčne čestitke naj veljajo tudi za 85-letnico rojstva, ki jo bo slavjenec praznoval v nedeljo. Čestitkam se pridružuje uredništvo Novega lista.

ZAHVALA
 Ob izgubi naše drage tete in sestre
Josipine Cerkvenik
 se najtopleje zahvaljuje č. duhovščini in vsem, ki so pokojnico spremili na zadnji poti ali kakorkoli z nami sočustvovali
družina CERKVENIK
 Trst, 10. febr. 1960.

KROŽEK SLOVENSKIH IZOBRAŽENCEV
 v Trstu vabi na sestanek, ki bo v petek, 19. februarja, ob 20.30 v društvenih prostorih v Trstu, ul. Commerciale 5/I. Na sporedu je predavanje dr. Stojana Brajše o temi:

PRISTOJNOST IN UREDITEV POSAMEZNIH REPUBLIK V JUGOSLAVIJI

— • —

TEČAJI ZA STROKOVNE TOLMAČE
 KSI vabi prijavitelce tečaja za strokovne prevajalce in tolmače ter tečaja nemščine, da se udeležijo sestanka, ki bo v petek, 19. februarja, ob 20. uri v Trstu, ul. Commerciale 5/I. Na sestanku bodo prijavitelci določili urnik predavanj, ki se bodo začela naslednji teden.

Izdaja Konzorcij Novega lista
 Odgovorni urednik Drago Legiša
 Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
 Telefon 29-477